

Nr 179.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Pålsboda nr 1 och Folkasboda nr 1 i Örebro län; given Stockholms slott den 29 maj 1914.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att sjutton till förra kompanichefsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Pålsboda nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Folkasboda nr 2 i Sköllersta socken av Örebro län hörande, uti en i statsrådsprotokollet intagen tablå närmare angivna tomter ävensom lägenheten litt. B 1 må, med tillägg av halva bredden utanför varje tomt och lägenhet, med undantag av tomten litt. D, av en tio meter bred väg utmed deras östra sida, var för sig från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med skyldighet för innehavare av tomt eller lägenhet att upplåta den till tomten eller lägenheten hörande del av nämnda väg till fritt och allmänt begagnande såsom väg,

dels ock att den till samma kronoegendom hörande, med litt. C betecknade lägenheten må, därest arbetaren Karl August Eriksson visar sig hava förvärvat byggnaderna å densamma, till honom upplåtas mot en köpeskilling av 200 kronor att betalas kontant vid köpeavhandlingens upprättande, med rätt för innehavaren av denna lägenhet till fri utfartsväg över stamhemmanets ägor samt med förbindelse för köparen att ensam vidkännas de med lägenhetens avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 125 a häft. (Nr 177—179). 2

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Johan Beck-Friis.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den 29 maj 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **HAMMARSKJÖLD**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **WALLENBERG**,
Statsråden: **HASSELROT**,
VON SYDOW,
friherre **BECK-FRIIS**,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde vidare.
Vid en år 1912 å förra kompanichefsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Pålsboda
nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Folkasboda nr 2 i Sköllersta socken av Örebro län
hållen uppskattning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering
från den 14 mars 1915 av denna egendom, som nu lämnar 1,625
kronor i årligt arrende, har förslag väckts om försäljning av lägenheter
från egendomen. I skrivelse den 6 februari 1914 har domänstyrelsen
underställt detta förslag Kungl. Maj:ts prövning samt för sådant ända-
mål överlämnat ärendet rörande handlingar, däribland en av distrikts-
lantmätaren Carl Berner år 1911 upprättad karta över egendomen.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som ligger invid Pålsboda järnvägsstation, vilken till
större delen förlagts på egendomens område, har, förutom järnvägs-

området och mark till landsväg och en byväg, en areal av 130 hektar 95.71 ar, därav 44 hektar 47.09 ar åker, 1 hektar 8.56 ar äng, 84 hektar 99.15 ar avrösningsjord och 40.91 ar impediment.

Vid uppskattningstillfället gjordes framställning dels av egendomens arrendator Axel Östling att få inköpa hela den intill gamla landsvägen i egendomens sydvästra del och intill stationsområdet belägna så kallade Oxhagen, dels ock av arbetaren Karl August Eriksson och sågaren Teodor Pettersson om förvärvande, den förre av en å kartan med litt. C betecknad lägenhet om 11.80 ar och den senare av en å kartan med litt. B 1 utmärkt lägenhet om 33.75 ar, bebyggd med honom tillhöriga hus. Östlings framställning har av uppskattningsmännen avstyrkts, enär inköpet avsåge en affärsspekulation. Erikssons framställning har däremot tillstyrkts under förutsättning, att lägenheten kunde beredas rätt till väg genom skogen till allmän väg. Därvid hava emellertid uppskattningsmännen, som uppskattat lägenhetens saluvärde till 200 kronor, anført, att Eriksson, vilkens ekonomiska ställning icke kunde berättiga honom till inköp enligt 1909 års författning om lägenhetsförsäljningar, borde inbetala eventuell köpeskilling kontant. Jämväl Petterssons framställning har tillstyrkts av uppskattningsmännen, och hava dessa åsatt lägenheten ett saluvärde av 3,300 kronor.

Då stationssamhället vid Pålshoda under senare åren vuxit ganska väsentligt och det skulle för staten vara mest ekonomiskt och därjämte för ett rationellt ordnande av samhällets fortsatta bebyggande angeläget att avsätta ett område av egendomen att under närmaste tjuguarperiod hållas tillgängligt för tomtinköp, hava uppskattningsmännen föreslagit, att utöver förenämnda lägenheter B 1 och C dels ett område söder om järnvägen och i egendomens västra gräns, innefattande större delen av den så kallade Oxhagen, dels ock ett område norr om järnvägen och i egendomens västra gräns måtte indelas i 32 tomter för att, när helst framställning om köp gjordes, mot kontant betalning försäljas till åsatta saluvärden. Förslaget avser, att tomterna skola av egendomens arrendator brukas och begagnas, så länge de äro osålda, och av honom utan avdrag å arrendet avstås, när sådant påkallas. Ifrågavarande områden hava en areal av 4 hektar 10.35 ar, därav till tomter skulle uppdelas 3 hektar 78.95 ar och till vägar avsättas 31.40 ar. Tomternas sammanlagda saluvärde har uppskattats till 25,000 kronor eller i det närmaste 66 öre per kvadratmeter tomtmark. De av uppskattningsmännen föreslagna tomternas areal utgjorde i allmänhet omkring 10—12 ar samt växlade mellan 7.90 och 15.30 ar.

Beträffande förslaget har Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet

anfört, att det vore lämpligt, att det av uppskattningsmännen därtill föreslagna området upplåtes till egnahemstomter, men det kunde ifrågasättas, huruvida icke de å tomterna satta värdena måste anses för höga. Antagligt vore nog, att av enskilda sålda tomter i närheten av Pålshoda betingat motsvarande och måhända ännu högre pris, men detta hade berott på mera tillfälliga behov av byggnadsplatser och på bristande tillgång därpå. Skulle ifrågavarande tomter på en gång salubjudas, betvivlade Kungl. Maj:ts befallningshavande, att de skulle finna obemedlade eller mindre bemedlade köpare till de åsatta värdena, åtminstone inom den närmaste tiden. Uppskattningsmännens förslag, att tomterna skulle av arrendatorn brukas, så länge de vore osålda, och sålunda icke särskilt utarrenderas i avbidan på anbud, har Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett ändamålsenligt med hänsyn till de med de ofta återkommande utarrenderingarna förenade kostnaderna.

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshavande anfört, att å det med litt. C betecknade området, som arbetaren Eriksson anhållit att få köpa, finnes åtskilliga byggnader, vilka enligt uppgift tillhörde egendomens arrendator, som, under förutsättning att marken finge av Eriksson förvärvas, skulle hava förklarat sig villig att till honom försälja byggnaderna. Då Eriksson sålunda icke ägde byggnaderna och, enligt vad uppskattningsmännen anfört, hans ekonomiska ställning icke berättigade honom till inköp enligt författningarna om egnahemsupplåtelser, har Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett uppskattningsmännens förslag i denna del icke böra vinna bifall.

I övrigt har Kungl. Maj:ts befallningshavande icke haft något att erinra mot förslaget.

Järnvägsstyrelsen har på anmodan uppgivit, att för statens järnvägars räkning borde reserveras visst, å en bilagd karta utmärkt område, som icke har beröring med den mark, som nu ifrågasatts till försäljning.

För egen del har domänstyrelsen anfört följande.

Östlings framställning att få köpa ett område å egendomen syntes på det av uppskattningsmännen anförda skäl icke böra föranleda någon åtgärd. I händelse arbetaren Karl August Eriksson skulle visa, att han blivit ägare till husen å området litt. C, syntes hans ansökning att få köpa området böra vinna beaktande, då området mycket väl lämpade sig för avskiljande. Likaså syntes det lämpligt, att sågaren Teodor Pettersson finge köpa den lägenhet, varå han nu hade egna hus.

I likhet med uppskattningsmännen och Kungl. Maj:ts befallningshavande har domänstyrelsen ansett, att en del tomtplatser borde från

egendomen försäljas. Det uppgjorda indelningsförslaget syntes emellertid icke kunna godkännas, ty dels vore tomterna väl smått tilltagna, dels hade de mycket olämpliga figurer. Den utmed tomternas östra gräns utlagda vägen hade gjorts för smal och borde ökas till tio meters bredd utan inkräktning å tomterna. Mot förslaget hade domänstyrelsen även att anmärka, att i händelse tomterna A 1—A 8 såldes, också det med ägofigurerna nr 400 och 401 betecknade området borde försäljas. Detta område, som av domänstyrelsen blivit å kartan utmärkt med litt. D, hade en areal av 9.25 ar. Emellertid syntes det uppgjorda förslaget kunna tjäna till underlag för ett nytt indelningsförslag på det sätt, att två tomter sammansloges till en. Öster om tomterna borde utläggas en tio meter bred väg, som vid tomternas avskiljande uppdelades på tomterna så, att varje tomt bekomme av vägen den del, som låge utmed tomten. Likaså borde lägenheten litt. B 1 få den del av vägen, som låge utmed lägenheten och nådde till parallellvägen vid järnvägen. Vid sådant förhållande borde vid försäljningen köpare tillförbindas att upplåta den del, han bekommit av vägen, till fritt och allmänt begagnande som väg. Vad saluvärderingen av de obebyggda tomterna beträffade, har domänstyrelsen i likhet med Kungl. Maj:ts befallningshavande funnit densamma för högt tilltagen, även om det skulle kunna visas, att enskilda personer kunnat för mark vid stationen betinga sig det pris, som uppskattningsmännen åsatt ifrågakvarande tomter. Tomtmarken har domänstyrelsen ansett icke böra uppskattas till högre värde än 40 öre per kvadratmeter eller 4,000 kronor per hektar.

Domänstyrelsen har sålunda föreslagit, att följande tomter måtte med nedan angivna arealer, däri vägen dock ej inräknats, försäljas mot nedannämnda pris, som avrundats till jämna tal.

Beteckning å kartan	Areal	Salu- värde	Beteckning å kartan	Areal	Salu- värde
	Ar	kronor		Ar	kronor
A 1 och A 2	23.15	925	B 12 och B 13	25.45	1,020
A 3 » A 4	28.70	1,150	B 14 » B 15	21.50	860
A 5 » A 6	24.70	990	B 16 » B 17	21.15	845
A 7 » A 8	16.95	680	B 18 » B 19	21.60	865
B 2 » B 3	24.05	965	B 20 » B 21	23.40	935
B 4 » B 5	23.05	925	B 22 » B 23	25.90	1,035
B 6 » B 7	20.70	830	B 24 » B 25	28.50	1,140
B 8 » B 9	24.25	970	D	9.25	370
B 10 » B 11	25.90	1,035			

Domänstyrelsen har ansett försäljningen av tomterna och lägenheten litt. B 1 böra äga rum enligt de för egnahemsupplåtelser stadgade grunder och att lägenheten litt. C borde eventuellt säljas till Eriksson mot kontant betalning.

För egen del biträder jag domänstyrelsens förslag till tomtupplåtelser, vilket synes mig i fråga om tomternas storlek innehålla avgjorda fördelar i förhållande till uppskattningsmännens. Även det av domänstyrelsen ifrågasatta salupriset av 40 öre för kvadratmeter finner jag vara lämpligt. Oaktat dessa tomter hava ett synnerligen fördelaktigt läge alldeles invid stationen och utmed allmän väg, synes högre pris icke nu böra beräknas. I fråga om vägen å tomternas östra sida, vilken väg berör alla tomterna utom C och D, synes icke mer än halva vägbredden böra tilläggas dessa tomter, enär andra hälften bör reserveras för de tomter, som framdeles kunna uppstå på vägens andra sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

dels att de i ovanstående tablå upptagna sju tomtter ävensom lägenheten litt. B 1 må, med tillägg av halva bredden utanför varje tomt och lägenhet, med undantag av tomten litt. D, av en tio meter bred väg utmed deras östra sida, var för sig från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i nådiga brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med skyldighet för innehavare av tomt eller lägenhet att upplåta den till tomten eller lägenheten hörande del av nämnda väg till fritt och allmänt begagnande såsom väg,

dels ock att lägenheten litt. C må, därest arbetaren Karl August Eriksson visar sig hava förvärvat byggnaderna å densamma, med ovan angivet område till honom upplåtas mot en köpeskilling av 200 kronor att betalas kontant vid köpeavhandlingens upprättande, med rätt för innehavaren av denna lägenhet till fri utfartsväg över stamhemmanets ägor samt med förbindelse för köparen att ensam vidkännas de med lägenhetens avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kron-

prinsen-Regenten lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.
